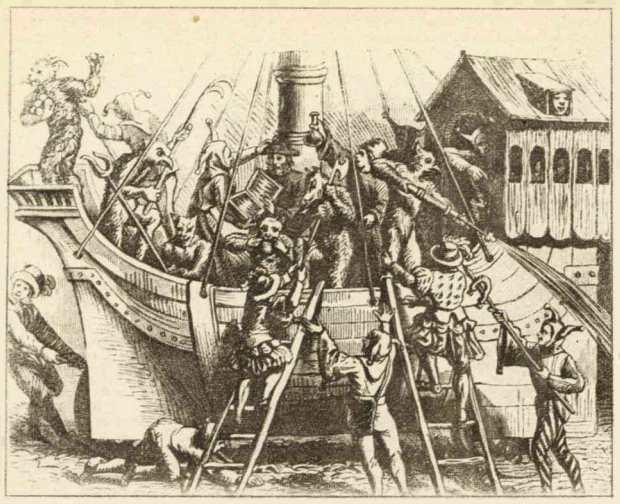

De Blauwe Schuit of het Narrenschip, char naval, waarvan volgens de meening van sommigen het woord Carnaval zou zijn afgeleid.

VASTENAVOND-KLAP

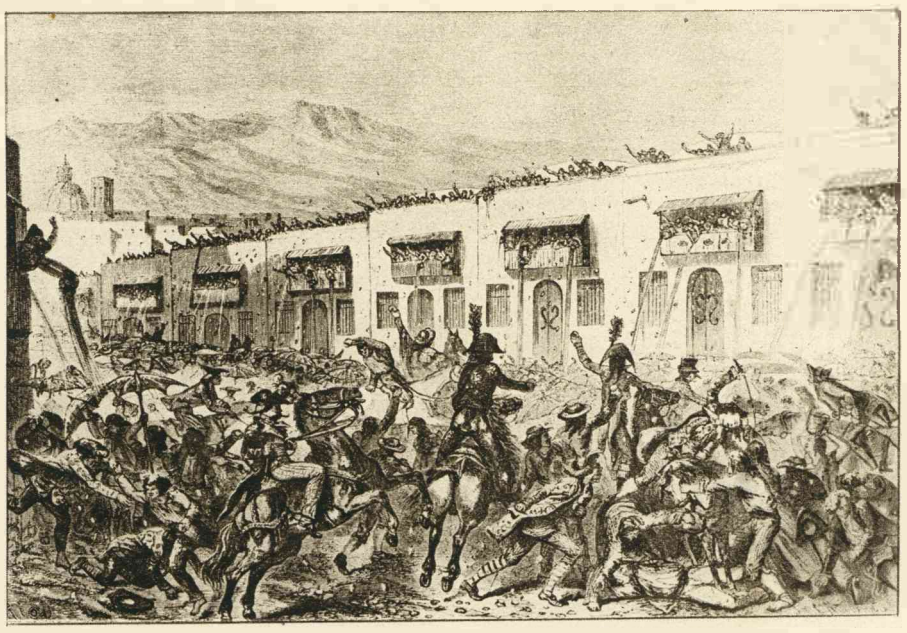
DOOR FOLKLORUS

Vastenavond! . . . Carnaval! . . . Och, al wordt de viering ervan ook dit jaar, evenals het vorige, op hoog bevel verboden in de lustige stedekens ten Zuiden van den Moerdijk. . . . al zal de oppermacht van het militaire gezag zich ook doen gelden in de plaatsen, waar de staat van beleg is afgekondigd en al zullen elders wellicht personen zijn, die met het oog op het arme Waterland, in hun betoogen hetzelfde zeggen als de extra-ordinaire vergadering van het gemeentebestuur van de Hage (Prinsenhage) op 9 Februari 1809 namelijk: „dat nadien de calamiteyten in welke zommige Gewesten van dit ryk door de overstrooming gedompeld zijn, niet voegsaam is te permitteeren, dat er by den aanstaanden Vastenavond zoodanige publique vermaaken plaats hebben als wel andere jaaren zyn toegestaan" . . . . toch zal ook thans niet de ondergang nabij zijn van het in Brabants hoofdstad gelegen ideale Oeteldonksche landje met „deszelfs watervrije moerassen en zandwoestijnen." Want in komende, minder droeve tijden, zullen weer van heinde en verre de trouwe „gemintenoaren" en de vroolijke „vrollie" aan de 's-Hertogenbossche „stoatie" tezamenstroomen, om hun bijval te betuigen met de „Aonspraok vaan den Burgervoajer vaan Oeteldonk tot Prins Amadeiro Ricosto di Carnavallo, Ridder van het Reksam" enz. enz., die met deszelfs doorluchtig gevolg weer zijn jaarlijksch vastenavondbezoek zal afleggen aan zijn „goej Oeteldonk", dat, hoe ernstige tijden het thans ook beleeft, nimmer ten onder zal gaan zoolang er nog Peer van den Muggenheuvels bestaan.

En elders zullen de tallooze balsmasqué's van Limburgia en andere vereenigingen weer de onwezenlijke pracht en luister van driedaagsche koningen en koninginnen, van vorsten en edele jonkvrouwen, van galante pages en stoere herauten brengen, naast de leutige vroolijkheid van ontelbare boertjes, veekooplui, clowns en domme Augusten. Dan zullen heele scharen narren, zotten en dwazen de vreugde en den jool van de straat brengen in besloten kringen.

Want Carnaval en vastenavondpret laten zich door geen besluit van hooger hand, zelfs niet door een herhaald bevel van den opperlegeraanvoerder, uit het volksbestaan verdrijven. Ze zijn en ze waren reeds voor eeuwen geworteld in het leven der menschheid en al is het strenge calvinisme er ook na een jarenlangen strijd in geslaagd het „Vastenavond-sot-loopen" naar Brabant en Limburg te verdringen, ook in Holland blijven ze toch voor menigeen nog het hoogtij van levenslust en vroolijkheid. De snaaksche wulpschheid komt dan in den mensch boven, de zotskap met de rinkelende schelletjes wordt opgezet en het masker voorgedaan. . . Maar in trouwe, wordt er niet achter dat mombakkes dikwijls meer de waarheid gezegd dan na het démasqué. . . . als er een eind is gekomen aan de Februari-zotheid? Immers dan worden de fatsoenspakjes weer aangetrokken, zet men zijn gezicht weer in de plooi, die het meeste voordeel geeft, het langdurigst vriendschap met zijn portemonnaie houdt. . . is men plots weer terug in het dagelijksche leven, waarin men weer een jaar lang zijn spreken en lachen moet wikken en wegen, waarin men steeds in het oog heeft te houden de plaats, die men volgens rang en positie heeft in te nemen. Ge treedt dan uit den losbandigen jool, die spot met al wat conventie heet, waar ge u frank en vrij wist, waar ge net zoo dwaas of net zoo ernstig kon zijn als het u verkoos, waar een verkondigde opinie dwars-in tegen die van uw chef u geen nadeelen bracht, u zelfs niet kwalijk werd genomen. . . en ge poogt u weer in het enge keurslijf te persen, dat nu eenmaal voor ieder onzer in deze ondermaansche samenleving van schijn en bedrog te nauw gemaakt schijnt te zijn. Dan zijt ge wel „démasqué", maar misschien toch nog meer gemaskerd, dan in uw zotste vastenavondpakje, dan in het meest fantastische travestie-costuum op Carnaval.

Ziet, zoo eenmaal in het jaar, als de dagen reeds merkbaar lengen, de knoppen der seringen zwellen en de rozen al kleine toefjes blaadjes laten zien, als buiten de eerste sneeuwklokjes bloeien, de „Vastenavondzotjes" in de bloemenwereld, dan krijgen de dolle heidensche godheden weer macht over ons gewaande cultuurmenschen, dan laten ze ons springen en dansen, gekken en zingen als slechts in de Carnavalsdagen mogelijk is. In alle landen en bij alle volken weten zij zich te handhaven, die oude in hun baard lachende goden. Gevlucht voor Christendom en beschaving, eischen ze eenmaal 's jaars hun tol aan zotheid en dwaasheid van de menschheid. En de menschen, hoe netjes en braaf ze ook mogen zijn, ze willen dat offer wat graag brengen, ze begaan er zelfs daden voor, waartoe ze zich op gewone dagen onmogelijk capabel achten. En de oude goden lachen maar steeds, want zij voor zich weten wel, dat de mensch van de 20ste eeuw zich aan hun dienst, der vroolijkheid gewijd —, al evenmin onttrekken kan als de oude Romeinen aan hun Saturnaliën of Bacchanaliën, als de Arcadische herders en herderinnetjes aan hun feest ter eere van Pan. En goedlachs vertellen ze elkaar de oolijkste geschiedenissen, die ieder jaar weer bewijzen, dat feestvieren eigenlijk in ieder mensch zit, dat niemand zich aan het zorgelooze pretmaken kan en wil onttrekken, dat ieder wel eens behoefte heeft zijn opgewektheid aan te vullen uit de kostelijke bron van het mal op Carnaval en dat voor velen dit feest een lichtpunt is in een leven van heel een jaar ploeteren, van heel een jaar nauwgezet werken in de tredmolengang van kantoor, werkplaats of fabriek.

De eierenslag op Vastenavond te Arequipa in Peru.

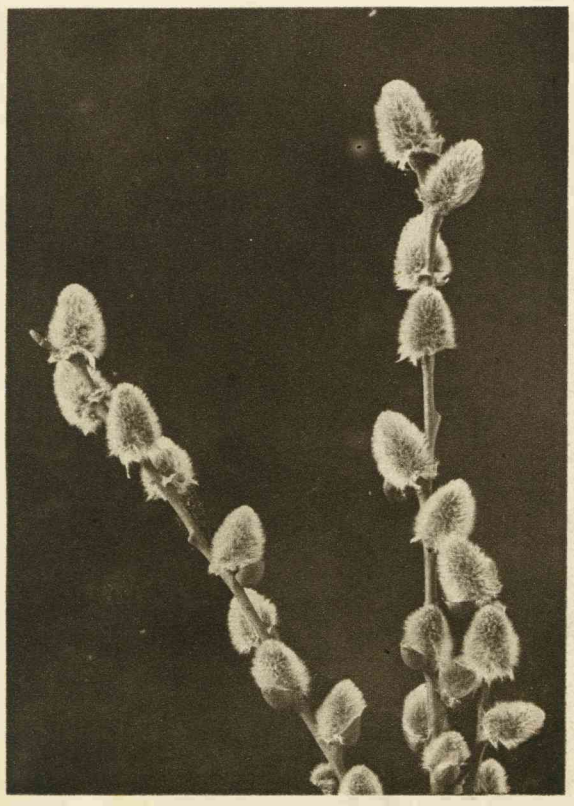

Het loopen en zingen met den rommelpot op Vastenavond. Een vaderlandsche 17e-eeuwsche voorstelling uit de dagen toen Vondel zijn Rommelpot van het Hanehot dichtte.

Nimmer hebben die vroolijke, snaaksche godheden van de pret dan ook willen luisteren naar wat de ernstige mannen der zeventiende-eeuwsche „ware religie" tegen hen hebben verkondigd, nimmer hebben ze zich laten verbannen door schrikwekkende plakkaten en gewichtige ordonnantiën van Gomaristen of Arminianen, van Voetianen of andere strijders voor een geloofsleer zonder „superstitiën ende exorbitantiën." Zelfs liet het veto van den gestrengen Walixh Sieuwerts, in 1604 neergeschreven in zijn „Roomsche Mysteriën" hen volkomen koud, want ze wisten maar al te goed dat zelfs „die, welcke haer ghereformeert noemen ende daer voor aenghesien willen syn" er niets in zagen om evenals „de Heydenen op selve tydt als sy hare Bacchanalia" te houden, zich te vermaken „met allerley nerreye, sotternye, mommerie, dantsen, speelen, dronckenschap en gulsicheijt." Ja, ze gingen van ouds nog veel verder, want „vele mans trecken dan niet alleen vrouwecleederen, ende vrouwen manscleederen aen, maer mismaecken hun verder met momaensichten ende hebben harpen, psalten, tamborynen, luyten, cyters, vedelen, duytsche fluyten, pypen ende wyn in haeren welleven, ende sien niet-zoo — zucht Caspar Coolhaes — op dat werc des Heeren ende hebben gheen acht op het geschapen syner handen."

Wat moeten die goden uit de Grieksche en Romeinsche, uit de Germaansche en Noorsche mythologie zich toch vroolijk gemaakt hebben over al dat geschrijf tegen de „paapsche stoutigheden." Want zij toch wisten, dat in het begin van de Christelijke geschiedenis concilies, pausen en bisschoppen de vastenavondpret ten sterkste hadden verboden, omdat ze deze beschouwden als „een verfoeisel der Heidenen", omdat ze den dag van vastenavond hielden voor „eenen Bacchus ende echte Baals- en Dagonsdagh."

Och, en al had men dan ook met behulp van den sterken arm, van schout en schepenen de rol van pretmaker in die van martelaar veranderd, al maakten zware boeten een openlijke viering onmogelijk . . . . . dan trad de vastenavondpret in een geheel andere phase op, dan dansten met St.-Juttemus wel is waar de in kalfsvellen genaaide „lachelyke" lieden niet meer het ijs, dan zullen misschien

Het prachtige carnavalspakje van de katjeswilgen.

De Vastenavondhulde door de Natuur aan de komende Lente gebracht.

De Vastenavondzotjes in de bloemenwereld: sneeuwklokjes die in de Carnavalsdagen op het veld de Lente inluiden.